

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési ár:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év. Budapest, 1898, hétfő, november 21-én. 321. szám.

Baross Gábor.

Leleplezték a szobrát annak az embernek, aki eltaposta örök időkre azt a hamis tételt, hogy magyar embernek az egész gazdasági életből csak az ekeszarva való. Ott áll érezbe öntve annak a hatalmas férfinak az alakja, akinek egész élete csupa cselekvés volt és csupa eredmény.

Nem essayt akarunk írni Baross Gáborról, aki a trencsénmegyei szolgabirosgon kezdte és nem végezte sehol, mert az idők végéig él a magyar nemzet hálás emlékeztében.

A trencsénieknek nem tetszett, hogy is tetszett volna, a mikor oly édes a mi magyar mottóink: *quieta non movere*. Ő pedig megmozgatott mindent, még a leghagyományosabb slendrián szentséget sem kímélte. Felküldték hát Pestre képviselőnek, ott majd csak lecsilapítják a nagy tettéjét.

És nem csillapították le, de felfokozták, úgy, hogy felemésztette a munka az élete mécsét ép akkor, amikor legnagyobb szüksége lett volna a nemzetnek a világosságára.

A sors úgy akarta, hogy kereskedelmi miniszterré legyen; odaállította őt, ahol a legkevésbé tud teremteni a magyar nemzet génusza. És ő ott alkotott nagyot. Ha más-hová állítja a kötelesség, ma egyéb érdemekért leleplezték volna le szobrát, de a munka, a siker és a momentum más téren se maradtak volna el. Mert ezekre praedestinálta őt a nemzet jóságos végzete, neki magának kegyetlen fátuma. Az a fátum: mely a kötelességnek és a dicsőségnek imadásából eredt.

Csak le kell írni egy mondatban a tényt, hogy tizenkét év alatt a tótok szolgabirosgából Magyarország első és a világnak is legmerészebb közlekedésügyi politikusa lett Baross Gábor: és minden magyarizgatás nélkül felkünk előtt van a vasminiszter legnagyobb dícsérete és a magyar ember indolenciájának legnagyobb kritikája. Ilyen végtelenül heces materia van ebben az országban és mégis ott kellett lenniök legfontosabb gazdasági érdekeinknek, ahol Baross találta azokat, amikor átvette gondozásukat! És még nagyobbodnék a dícséret és még súlyosabbá lenne a gáncs, ha ugyanoly egyszerű szavakkal fel lehetne tüntetni azt is, hogy mily helyzetben volt Magyarország kereskedelmi és közlekedési politikája akkor, amidőn öt év múltán ezren meg ezren kísérték egy fekete kocsit Budáról a lánchidon keresztül, fájdalommal és nagy megilletődéssel, mert akit azon a kocsin vittek: egykor Baross Gábor volt. Ennyi fejlődési erő van ebben az országban, ennyre tud emelkedni öt év alatt, ha van vezetője! És mégis!

Az akarat genialitását hirdeti szobra ott a kerepesi-ut végén, annak a hatalmas közlekedési vállalatnak a szívében, amelyet ő tett nagygyá. Szimbóluma lésezen e szobor annak a kvalitásnak, amelyre oly nagy szükségére lenne ez országnak s amelyhez oly lassan tud csak eljutni a maga keleti nyugalmasságából. Csodát fog hirdetni ez a bronz,

azt, hogy volt egyszer egy magyar ember, aki belehalt a munkába, aki dolgozott egymaga százak helyett és megkövetelte tisztviselőitől, hogy dolgozzanak ők is egy emberre való. Csodát fog hirdetni ez a monumentum, regélni fog egy olyan magyar emberről, aki ma akart megtenni mindent, aki nem ért rá semmire, aki mert elsőnek lenni, akinek volt vakmerősége ahhoz, hogy ne várja meg, mit tesz a külföld, hogy aztán mi majd harmincz év múlva békésen utánozhassuk.

Nem írunk, nem is lenne bátorságunk panegyrist írni a vasemberről, talán a szobra is leszállana márványalapjáról, hogy megfenyítsen, ha nem az igazat mondjuk az ő alkotásairól. De nem lenne helyén az sem, hogy szakembernek való bírálatot mondjunk egy-egy művéről. Megtette azt az idő, amely hol itt, hol ott módosított valami keveset az ő hagyatékán, hol itt, hol ott pótolta valamit abból, amit ő elmulasztott vagy meg nem látott. Hisz ma már annyira beleöltük magunkat az ő alkotásaiba, hogy szinté el se tudjuk gondolni azokat az idöket, amikor nem így volt és el se tudjuk hinni, hogy csak tizenegy esztendeje amikor Baross Gábor lett Magyarország kereskedelmi miniszterévé, s akinek a szobrát ma leleplezték le, és az idén lett volna ötven esztendő, ha hirtelen utjába nem áll az övénel is nagyobb energia: a halál.

Ez a hitelenség talán még több hatással hirdeti az ő nagyságát, mint a bronz-szobor, amely a mindennapos munka öltözetében mutatja alakját, minden pose nélkül, még így a külsőségekben is azt ábrázolva, hogy ez volt az első magyar ember, akinek nem a rókaprém volt az ünneplője, hanem az a ruha, amely a dolgot még ünnepnapon se akasztja meg.

A nemzet pedig, mely körülállja a szobrot, némesak azt a jötevé tudatot érzi, hogy ime leröpta a halálját egyik nagy fia iránt, de érzi újra a régi fájdalmat afölött, hogy ily korán kellett őt elvesztenie. Ki tudja, ha akkor közbe nem lépnek a felsőbb hatalmak, vajjon hová vezetne volna nemzetét Baross Gábor. Ő vele magával kegyes volt a végzet, hogy dicsősége teljében tüntesse el a küzdelmek teréről és ebben kell megnyugodnia a nemzetnek is.

A szobor leleplezése.

Egy szoborral ismét gyarapodtak a főváros nevezetességei: Baross Gábor szobrával, amelyet ma délelőtt leleplezték le ünnepélyesen a keleti pályaudvar előtt levő parkban. Olyan kevés Budapest művészi szépsége, hogy jól esik a gyarapodás, ha nem egészen teljesen. Elvégre Budapesten csak egyetlen egy dolgot csináltak még kifogástalan sikerrel: a város helyének a megválasztását.

A szobor a kerepesi-ut tengelyétől kissé oldalt a pályaudvar hatalmas homlokzata előtt áll, amely messziről nézve, mintha óriási diadalkapuként borulna a vasminiszter alakja fölé. Hátternek nem épen szerencsés, mert meretei eltörpítik a hozzá képest meglehetősen alacsony, vékony emlékművet.

A szobor magas, négyszögletes alapon áll. Balkezét csipőjén, jobbát egy sziklatöm-

bön nyugtatja, hajadon fővel, részben a pályaudvar felé fordított arccal. Egyszerű polgári ruha, szalonkabát van rajta, mintha munkában volna. A fáradhatatlan energia, a büszkoség erős, megkapó vonásokban domborodik ki az arcon, a testálláson és megszóalásig hü mása a vasminiszternek. Csak az tint fel némelyeknek, miért állította a szobrász sziklatömb mellé (amely valószínűleg a Vaskapuból való volna) hajadon fővel.

A fő alaktól kétoldalt a jobbról és balról talapzaton elhelyezett mellékalakok kapják meg a nézőt. Jobbról az ipart személyesítő robusztus ifju, egyik kezét egy pöröly nyelén nyugtatva, a másikkal az alapzat peremére támaszkodva, balfelől egy Merkur, amely óriási és megmagyarázhatatlan erőfeszítéssel nyújt föl néhány kis babérágat a talapzat fölé. Elöl lépcsők fölé a zóna-tarifa van reliefbe megerősítve: egy fiatal gyerek földgömböt tartva, nézi az alagútból kirobogó vonatot s e fölé az a felírás áll: Baross. A hátsó oldalon a Vaskapu megnyitását örökíti meg a szobrász domborműben, lánczát tépő rab képeben. Valamennyi szobor és relief bronzból van öntve! Ugy a fő-, mint a mellékalakok másfélszeres nagyságban vannak mintázva s Szécsi Antal szobrászunknak a műve.

Ma délelőtt tizenegy órakor volt a leleplezési ünnep. Már a mult hónapban megtörténhetett volna, de a királyné halála miatt el kellett halasztani.

Az idő nem igen kedvezett. Reggel felé sűrű köd ereszkedett alá, amely csak délután oszlott szét valahogyan és száz lépésnyire is alig látott az ember tisztán.

(A gyülekezés.)

A környéket két-három órával előbb el kellett kordonnal zárni, mert a kerepesi-ut és a Rottebiller-utca csak úgy öntötték a kíváncsiak sokaságát. Diszruhás rendőrök, vasuti és postai szolgák állottak sorfalat a kerepesi-ut végétől a szobrot körülvevő parkig, hogy a meghívott politikai és társadalmi notabilitások és a Baross-család tagjai az emlékmű közelébe férhessenek.

Ember ember hátán tolongott, az ablakok mindenütt tömve voltak. De a nagy tömeg zajongása nem volt hallható. Mintha mindenki átadta volna egész valóját a polgári munka hőisére való emlékezésnek, akit az is szeretett, aki ismerte, az is, aki nem ismerte.

Minden szem a közepén ágaskodó négy hatalmas árboczon pihent. Óriási zöld draperia csüggött ezekről alá, egészen eltakarva a szobrot. Legfelül és közepén szárnyas kerékekkel, lokomotívval az ipar és kereskedelem jelvényeivel díszített pajzsok voltak az árboczokra szögezve: Baross Gábor valódi nemesi czimerei.

Oldalt, a külső kerepesi-ut felől, sátor volt fölállítva a család tagjai és a miniszterek számára, akik tíz óra tájban gyülekeztek.

Ott voltak a többek között:

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök, Perczel Dezső, Wlassics Gyula, báró Fejérváry Géza, Darányi Ignác, báró Dániel Ernő és Jospovich Imre miniszterek, Szilágyi Dezső, a képviselőház elnöke, dr. Wekerle Sándor valóságos belső titkos tanácsos, a közigazgatási hírség elnöke, Láng Lajos, a képviselőház alelnöke, Zsilinszky Mihály Schmidt József, Gränzenstein Béla és Cseörghöz Gyula államtitkárok, Lukács Béla, a párisi kiállítás kormánybiztosa, gróf Szapáry Gyula volt miniszterelnök, Széll Kálmán valóságos belső titkos tanácsos, őrgrof Pallavicini Ede, Vörös László volt államtitkár, Ráth Péter, Falk Miksa, Gajári Ödön, báró Podmaniczky Frigyes, Tolnay Lajos, Légrady

Károly, Ságaly Gyula, Heltai Ferencz, Jellinek Henrik, Szóts Pál, Kossuth Ferencz, Lakatos Miklós, gróf Benyóvszky Sándor, Máderasz József, Lázár Árpád, Radocza János, Agoston József, Rakovszky Géza, Horánszky Nándor, Major Ferencz, Farbak István, Münnich Aurél, Wolfner Tivadár, Szájbély Gyula, Ragalyi Lajos, Szily Pongrácz, Weisz Bertold, gróf Csáky Lajos, Förster Ottó, Apáthy Péter, Komlóssy Ferencz esztergomi kanonok, Rózsival János, Hajdu János országgyűlési képviselő, báró Lévy Henrik, belvári Burghardt Konrad főrendiházi tagok, herceg Lobkowitz hadtestparancsnok, báró Máriássy János, Ghyez Béla, Bernolák, Czibulka és Páhrmann altábornagyok, Zelawszky tábornok, Jahl, Dudás és Weber ezredesek, Nagy alezredes, Kleszky százados, Sárkány József kuriai tanácselnök, Ráth György kir. táblai tanácselnök, Ludwigh Gyula a magyar államvasutak elnök-igazgatója, Thuróczy Vilmos főispán, Szalay Imre a Nemzeti Múzeum igazgatója, Rudnay Béla főkapitány, Barkass Imre, Ambrozovits Béla, Mándy Lajos, Cseőke Gyula, Popovits Sándor, Forster Gyula miniszteri tanácsosok, Vértessy, Borszáki és Halász Sándor miniszteri osztálytanácsosok, Márkus József főpolgármester, Halmos János polgármester, Rózsavölgyi Gyula, Matuska Alajos alpolgármesterek, Schermann Adolf tisztii főorvos, Toldy József tisztii főügyész, holtai dr. Hávós József, dr. Csiky Kálmán egyetemi tanár, dr. Grauer Vilmos, Gerlóczy Károly, dr. Kovács Pál fővárosi bizottsági tagok, Hanvay Sándor, jözeifvárosi előjáró, a „Budapesti Újságírók Egyesülete” képviselőjében Mikszáth Kálmán elnök, Vészi József alelnök, Szatmári Mór főtitkár, Cziblay Lajos és Neszméti Arthur választmányi tagok, az „Otthon” írók és hírlapírók köre részéről Rákosi Jenő elnök, Fenyő Sándor alelnök, Gelléri Mór, Sturm Albert és dr. Kovács Dénes választmányi tagok, a művészvilág tagja közül Szécsi Antal, aki a szobrot mintázta, továbbá Zala György, Strobl Alajos, Rónai-Rippl József, Fadrusz János, Róma József szobrászok, Stettka Gyula, Mannheim Gusztáv, Bruck Miksa, Szobonya Mihály, Kimnach László, Polgár Géza, Roskovics Ignácz festőművészek, a győri kereskedelmi és iparkamara képviselőjében Szávay Gyula, a mosonmagyei iparkamara részéről Egyessy Géza, a technológiai iparmúzeum és állami ipariskola képviselőjében Hegedűs Károly főigazgató, Györgyi Kálmán tanár, a kereskedelmi utazók országos egyesületétől Auer Róbert elnök, a városi villamos vasutársaságtól Kohner Agoston alelnök, Gerő Károly főtitkár, Lukács József igazgatósági tag. Képviselve voltak továbbá az országos iparégyesület, az összes iparkamarák, a katolikus legényegyesület, a nemzeti demokrata munkáspárt, a mozdonyvezetők központi segélygyulete, a vasúti gépgyáraknak munkásai, a budapesti Lloyd-társulat, a budai dalárda stb.

Ott voltak továbbá a vasminiszter öreg édesanyja, özvegy Barossné-Pongrácz Natália, anyósa, özvegy Sipékyné, férjezett gróf Beckerts Alfonzáné, Baross Gábor özvegye gyermekeivel, Gáborral és Karolinával, Baross Jusztin, trencsényi alispán, a miniszter öccse, Kovács József, az illavai fegyverház igazgatója, a miniszter sógora és ennek felesége Baross Maricza, Baross Gyula királyi táblai bíró, Baross Géza takarékpénztári titkár, Baross Károly orchói plébános, Baross György technikus, Baross Jenő vasúti állomásfőnök, Baross Károly bankigazgató, Baross József, a lezámlító bank pénztárnoka, Baross Pál honvédfőhadnagy a miniszter unokatestvérei, Baross Gyuláné, született Hrabovai Hrabovszky Hermin és leánya, Baross Margit.

A család tagjai és a miniszterek a sátorban foglaltak helyet, az egybegyűltök többi része a szobor köré sereglett.

A rend főtartásáról kokárdás bizottsági tagok élén Brázay Kálmán országgyűlési képviselő, Szerényi József miniszteri osztálytanácsos és Gelléri Mór királyi tanácsos buzgólkodtak és fogadták a politikai és társadalmi élet kitünőségeit.

(Az ünnepély megnyitása.)

Tizenegy óra volt, mikor az ünnepély megkezdődött. A szobor előtt egy kis emelvény volt; erről mondották beszédeiket a szónokok. A megnyitót báró Podmaniczky Frigyes tartotta.

„Még el sem hervadtak a koszorúk virágai — mondotta — melyekkel a nemzet korán elhalt nagy minisztere ravatalát elhalmozta, midőn a győri kereskedelmi és iparkamara megpendíté az eszmét: hogy Baross Gábor érdemeinek ércszobrot kell emelni.

Az eszme lelkes felkarolásra talált, alig múlt el egynehány hét és Magyarország kereskedelmi és iparkamaráinak bevonásával már is megalakult a szoborbizottság, feladatává tűzve ki, a felvetett eszmének testet adni, az ígét megvalósítani.

Hat év múltán megtörténhetett ez is; előttünk áll az ércszobor: várja, hogy hangozzék el

a szó, melyre lebulljon róla a lepél. Nekem, aki a kiváló államférfiú őszinte tisztelői és barátai közé tartoztam, akit rohamosan megfűtött közpályáján igaz odaadással kísérttem, nekem jutott a szerencsés egyrészt részesevé lehetni emléke méltó megőrzésének és érdemei maradvány elismerésének —, másrészt önként az alkalmából a szoborbizottság nevében üdvözölni. Szerencsének tartom azért, mert a kegyeletes ünnepélyben a munka dicsősítését látom, annak a munkának, melytől a nemzet nagysága, vagyonsodása és jövő boldogulása függ, annak a munkának, melynek évszázadokon át hirdetője lesz ez ércszobor, melyet ma leleplezendők vagyunk. A munka ünnepén azonban a háláról sem szabad megfeledkezünk; azok iránt tartozunk hálánkról, kiknek ez ünnep létrehozásában legnagyobb részük van: az elismerés adóját leróró adakozóknak, élükön a legnagyobb adakozó: a székesfővárosunk közönségével, az ünnep sikerét biztosító s minket kegyeletes munkánkban támogató magus kormányknak, végül a szoborművet tudása és tehetsége egész erejével alkotott művészeknek. Leróva a hála ezen adóját, üdvözölöm a tisztelt gyűlekezetet a munka ezen ünnepén és kérem a végrehajtóbizottság elnökét, hogy jelentését megtenni sziveskedjék.”

(A szobor története.)

Brázay Kálmán lépett ezután az emelvényre és a következő beszédben rázolta a szobor történetét:

„Tisztelt gyűlekezet! Hat éve mult annak, hogy a nemzetre hirtelen gyász borult; örökre elveszté ekkor az újabb fellendülés korszakának egyik legkiválóbb bajnokát, a magyar ipar és kereskedelemnek gróf Széchenyi István óta legerőteljesebb támaszát: Baross Gábor kereskedelemügyi minisztert.

A nemzet gyászja valóban impozáns módon nyilvánult. Mintha most vonulna el előttünk az óriási gyászmenet, mintha látnók még a virágok özőnét, melyekkel a társadalom, mondhatnám maga a nemzet borította el szeretettje földi maradványait, így akarva adózni a gyász első perceiben is az iránt, akinek az ország anyagi érdekeinek felüldüléseért hálával, köszönettel és elismeréssel tartozik.

Am a nemzet nem elégedett meg a hála illetlen lerovásával ez a nemzet hálátlan nem volt soha, megörökíteni kívánta emléket nagy halottjának, szobrot akart emelni dicsősítésére, ércbe akarta önteni fértas, nemes alakját, hogy hirdesse a késő utókorunk is, miszerint a nemzet megbecsüli a munkát, elismeri az érdemet, mert Baross Gábornak valóban nagy és mulhathatlan érdemei vannak.

Az anyagi eszközökről a nemzet páratlan gyorsasággal gondoskodott, ezen eszközök felhasználásával a cél biztosítása a végrehajtó bizottság feladatává vált.

A végrehajtó-bizottság a kitűnő és fáradhatatlan művészszel egyetemben becsülettel igyekezett e feladatnak megfelelni, a szobor im készen áll, várja a leleplezést, várja, hogy lehulljon a lepél róla és álljon nemzete előtt ércalakjában az egykori vasminiszter: Baross Gábor.

Tisztelettel kérem a kereskedelemügyi miniszter ur ő nagyméltóságát, méltóztatásák a leleplezést eszközölteini.”

(A lepél lehull.)

Báró Dániel Ernő kereskedelmi miniszter emelkedett hangu szép ünnepi beszéde következett ezután, amely egyuttal emlékbeszéd is volt elődjéről, Baross Gáborról. Báró Dániel Ernő beszéde amely mély hatást tett a hallgatókra, így szól:

„Tisztelt gyűlekezet!

A kegyelet és a munka dicsősítésének mai ünnepén elsőszavam a háláé.

Hálámát fejezem ki azért, mert nekem jutott a megtisztelő feladat: leleplezni boldog emlékü elődöm, az első magyar kereskedelmügyi miniszter ércszobrát; elsőnek lenni azok között, kik nagy alakja iránt kegyeletüket leróják.

Szép és méltó feladat az előd érdemeinek méltatása! De ezen érdemek méltatásánál az egész nemzet érzelmeinek tolmácsa lenni, és kifejezést adni annak az elismerésnek, mely évszázadokra szól és ércszoborban nyilvánkozik meg, a legmagasabb, legméltóbb feladat, mely polgárra hárulhat!

Ércszoborban, mert ez a szobor, amelynek leple immár néhány perc múlva lehull, hirdeti a nemzet elismerését Baross Gábor hervadhatlan érdemeiért — a nemzet háláját azon nagy szolgáltokról, melyeket Baross Gábor hazájának két évtizeden keresztül önzetlenül egész odaadással teljesített.

Egész életén át minden tetteiben a hazai érdekek vezérelték őt; eszménye egy nagy, hatal-

mas, — szellemileg magas fokon álló, anyagilag erős magyar nemzet vala.

Ezen eszmény megvalósítására irányította egész tevékenységét; — ez adott neki kitartást, erőt a felmerülő akadályok leküzdésére, — ez fokozta tevékenységét folytonosan és annál nagyobb mértékben, mennél inkább közeledett a kitűzött cél felé.

Mintha sejtette volna végzetét, úgy sietett munkájában!

Mintha egy láthatatlan szellem megsugta volna neki, hogy rövid az az idő, mely rendelkezésre áll, és azért gyorsan kell sokat és nagyot alkotnia.

Innen az a láz, amely működését jellemzi, az a láz, mely előbb dicsőséget szerzett neki, majd dicsősége közepette őt működésétől megfosztotta, elragadta őt családjá és nemzete köréből, csak emléket hagyva hátra, melyet a nemzet híven megőriz.

Min! az üstökös csillag váratlanul megjelent az égboltozaton fényével beragyogva a világot: — úgy tűnt fel és érvényesült Baross Gábor is a magyar közéletben; — de míg az üstökös csillag, amint megjelent, úgy el is tűnik minden nyom hátrahagyása nélkül, addig Baross Gábor fényes működésének állandó és értékes alkotásai maradtak, mert az ő működése a kereskedelem- és iparfejlesztés terén valóságos alapvető munka volt és az az irány, melyet ő e célra kijelölt, még hosszú időig fogja uralni intézkedéseinket.

Attól az időtől kezdve, hogy mint fiatal képviselő a törvényhozó testületbe került és ott eleinte a közoktatás, majd a közgazdasági és különösen a kereskedelem és közlekedés terén érvényesítette kiváló tehetségeit: miniszterségeig, mely alatt nagy horderejű állami és nemzeti szempontból nagyfontosságú alkotásokkal gazdagította érdemeit, kiváló alakja volt közéletünknek, sőt utóbbi években egész közgazdasági életünknek hatalmas központja vala.

Ha működését kellően méltatni akarnám, úgy ennek a feladatnak csak akkor felelhetnék meg, ha egy pillantást vetek az ő lelkébe és ott azokat a rugókat felkeresem, melyek minden tetteiben vezérelték.

Az a forró hazaszeretet, mely minden lépésében nyilvánult, már korán érlelte meg benne azt a meggyőződést, melyet intézkedésének teljhatalmában magasroptú lángelméje valóságos dogmává erősített, hogy hatalmas és nagy csak gazdag nemzet lehet, a nemzeti gazdagság elérésének a legbiztosabb előfeltételei egy hatalmas ipar és hazafias kereskedelem.

Egy hatalmas ipar, egy hazafias kereskedelem megteremtése volt tehát az a cél, melynek elérésére minden erejét tömörítette és melynek érdekében mindent megtett, melyek nemcsak alkalmasak voltak az általa, kitűzött cél megvalósítására, de egyuttal fényes hirdetői is maradtak örök időkre lankadatlan munkakedvénnek és a legforróbb hazaszeretettől áthatott lángelméjének.

Ebben leli magyarozatát vasutállamosítási politikája, melylyel a magyar államvasut hálózatát oly hatalmas arányokban kiterjesztette, az állam közvetlen rendelkezése alá hozva ezzel a legfőbb forgalmi eszközt; ebben a hazai mezőgazdaság és ipar javára szolgáló erős tarifapolitikája, mint a versenyképesség előmozdítója; ebben a távol-sági díjszabás merész tervének megvalósítása, mely nemcsak a forgalmat soha nem remélt arányokban növelte, de egyszerre ismertté tette hazánkat a külföld előtt.

Ez a szempont érvényesül a víziutak, mint az ipar versenyképességének nem kevésbé fontos tényezőjének fejlesztésére irányuló tevékenységében is, mely tengeri hajózásunk előmozdításában, a Vaskapu szabályozásában, melynek keresztülvitele tiszteletet szerzett hazánknak egész Európa előtt és melynek első aknáját ő maga személyesen robbantotta fel a Fiume kikötőjének nagy gondozásában nyilvánul.

Még fényesebb kifejezői céltudatos iparfejlesztési politikájának azonban azon intézkedései amelyek közvetlenül az ipar érdekében tettek. Ezek közé tartozik első sorban a közszállításoknak a hazai ipar számára való biztosítása — továbbá a tőke megnyerésére szolgáló állami kedvezmények teremtése, előbb adó és tarifális kedvezmények alakjában, majd közvetlen támogatás formájában is — és az állami tulszágos megterhelhetéseket elkerülő — az érdekelték áldozatkészségéből egy oly alap megteremtése, mely iparfejlesztési politikájában közvetlenül az ő rendelkezése alatt álljon.

Felismerve a szakképzettség hiányát, mely minden törekvést megbénított és minden vállalkozást megnehezített, a magyar iparoktatás új szervezésének alapjait rakta le, ezzel hirdetvén azon helyes tannak az igazságát, hogy az egészséges iparfejlesztés sarkköve a helyes irányban vezetett iparoktatás! (Igaz! Ugy van!)

De nem feledkezett meg, aminthogy e jó

átgondolt és minden részletekre kiterjedő aktiójában nem is feledkezhetett meg az ipar munkásairól sem és bár az ő idejében alig hatottak el hozzánk azon munkásmozgalmak, melyek sorsuk javítása céljából indulván meg, gyakran káros és veszélyes alakot öltöttek, éles előrelátása czélszerűbbnek és helyesebbnek vélte azokat megelőzni és ezért áthárta a munkásosztály jóléte előmozdításának nagy közgazdasági fontosságától, megretette alapjait a magyar munkásvédelmi törvényhozásnak, megalapítva a vasárnapi munkaszünetről és az ipari munkások betegségyelvezéséről szóló törvényeket, valamint előkészítve és a törvényhozás elé terjesztve az iparfelügyeletről szóló törvényjavaslatot, az utolsó törvényhozási intézkedést, mely nevéhez fűződik.

Mintha a sorsnak különös végzete lett volna! Munkában eltöltött életének utolsó aktusa is munkásügyi volt. (Tetszés.)

A fáradhatatlan munkája közepette ragadta el sorainkból e hatalmas, általában vaserejűnek hitt és rendszeren vasminiszternek nevezett férfit a hirtelen halál. Olyan volt e csapás, mint mikor egy hirtelen támadt vihar derékon tör a százados ölglyet.

Csak halála érezte velünk veszteségünk igazi nagyságát, halálában láttuk csak igazán alakjának kiválóságát, egyéniségének kitünőségét: az úr, melyet maga után hagyott, az volt életének és működésének legigazibb méltatója.

Röviden és szárazon soroltam fel működésének és tevékenységének alkotásait, melyek koránsem merítik ki munkásságát és annak iránt csak gerinczét képezik; de ezen rövid és száraz összeállításból is fogalmat nyerünk rendkívüli munkabírásról, ki rövid egy pár év alatt annyit tett és alkotott, amennyi egy egész emberéletnek is méltó feladatát képezhetné.

Nem kutatom én, vajjon mindazon remények és várakozások, melyek ezen mesés tevékenységhez fűződtek, teljesültek-e? Hiszen egy ily átgondolt, czéltudatos, fáradságot nem ismerő, semmi akadálytól vissza nem riadó, a haza és a nemzet érdekében kifejtett tevékenységtől elismerésünket, hálánkat még akkor sem tagadnók meg, ha az óhajtott siker várátna magára; annyival kevésbbé tagadhatjuk meg itt, hol az eredmények, a sikerek nagy sorában nyilvánulnak és a legkomolyabb kétkedőt is azon állapotnak az összehasonlítása, mely előtte volt, azzal, amelyet ő megteremtett, kételyeinek alaptalanságáról a legfényesebben képes meggyőzni.

De ami az ő alkotásait különösen becsessé tette előttünk, az az erős, rendithetetlen nemzeti érzék mely minden tettében kidomborodik.

A nemzetiségi vidék szülőltje mintha erősebben érezte volna a határozott nemzeti érdeket; az öserő, mely benne kifejezésre jutott, mindig csak nemzeti irányban érvényesült és nincs nemzetünknek fia, kiből a nemzeti érzék erősebb volna, mint nála volt.

Ezt az erős nemzeti érzést, ezt a nemzet érdekében kifejtett szünni nem akaró, határt nem ismerő tevékenységet, a nemzet körül szerzett nagy érdemeket megható módon is jutalmazta meg nemzete, a hála, melyet életében nem róhatott le iránta, oly erőteljesen nyilatkozott meg a nemzetben halála után, mint amint erőteljes ő maga volt mindenkor — ércszobrot emelt közakadásból, ércszoborral örökíti meg nagy alakját és érdemeit, hirdető a késő századoknak is egyrészt az ő dicsőségét, másrészt a nemzet nagyságát, mely nagyjai emlékét megőrzi és érdemeit elismeri.

E nagyok sorában áll a nemzet nagy veszteségére oly korán elhunyt kortársunk, néhai Baross Gábor, kinek szobra hirdetni fogja nekünk és utódainknak a munka dicsőségét.

Es hogy ezt hirdethesse, hulljon le a szoborról a lepel! (Lelkes éljenzés.)

Im előttünk a szobor, a művészi tehetség kitünő alkotása!

Előttünk a magyar közlekedés, a magyar ipar és kereskedelem, a komoly munka szobra, melynek míg élt, Baross Gábor megtestesítője, személyesítője vala.

A nagy akaratérő, mely általában legjellemzőbb vonása vala, megnyilatkozik ércalakjában is, a közlekedés és Vaskapu, az ipar és kereskedelem, melyeknek élete szentelve vala, társulnak itt is vele, a harmonia melyben ezek találkoznak, jelképezi áldásdus működésének nagy harmóniáját is.

Es az a babér, melyet a kereskedelem nyújt feléje, a nemzet nyújtotta babért jelképezi, azt a babért, melyet oly gazdagon megérdemelt: az elismerést, melylyel nemzete és első sorában a magyar ipar-és kereskedelem adóznak emlékének.

Ez elismerés kifejezője lesz ez ércszobor, melyet im átadok megőrzésre és gondozásra a

magyar királyi államvasutak igazgatóságának, melynek feladata leendő hálás kegyelettel ápolni azt, hogy hirdethesse a késő századokig a nemzet haladatosságát, Baross Gábor érdemeit és a jól végzett becsületes munka dicsőségét! (Hosszantartó élénk éljenzés.)

A miniszter beszéde után lehullott a lepel. A közönség lelkes éljenzésben tört ki, kalaplevéve, kendőt lobogtatva üdvözölte a vasminiszter ércalakját.

Odafent pedig a sátorban keserves zokogás hallatszott.

A vasminiszter édesanyja és felesége, meg két kis árvája sírdogált és velük könyeztek, akik a sátorban voltak talán mindnyájan. Báró Bánffy Dezső, báró Fejérváry Géza és Wekerle Sándor viaszalták őket.

(A szobor átvétele.)

Lu d v i g h Gyula, a magyar államvasutak elnök-igazgatója mondott a miniszter után hatásos beszédet s ezekkel a szavakkal vette az emlékművet a magyar államvasut gondjaiba:

„Nagyméltóságú miniszter ur!

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Amidőn a hozzám intézett felhívásnak teljes készséggel eleget teszek és a magyar királyi államvasutak nevében a most leleplezett emlékszobrot birtokba és gondozásunkba átvesszem, szükségét érzem annak, hogy azon ékes szónoklatok után, melyek a megdicsőült nagy államférfiu emlékére itt elhangzottak, ugy a magam, valamint a vezetésekre bízott intézet alkalmazottjainak ezrei nevében mély hálánknak és kegyeletünknek kifejezést adjak nagy ünnepeltünk Baross Gábor iránt, ki vasut intézetünket, hazánk iparát és kereskedelmét oly magas polcra emelte és ki fáradhatlan munkássága közepette hazánk felvirágzásának életét is áldozatul hozta.

A leghensőbb tisztelet és kegyelet által áthatva, ünneplésesen kijelentem, hogy amint a megboldogultnak emléke szívünkben örökké élni fog, hasonlólag élni fog örökké azon kedves kötelesség érzete is, hogy felejthetetlen miniszterünk ezen emlékszobrát mindenkor kegyelettel ápoljuk, gondozzuk és az utókor részére teljes épségben megőrizzük.“ (Éljenzés.)

(Koszoruk.)

A szobor talapzatán hatalmas bronzkoszoru fekszik, amelyet a magyarországi kereskedelmi utazók egyesülete készítettett oda.

Auer Róbert elnök adta át a díszes koszorut a szobor gondozóinak a következő szavakkal:

„A magyarországi kereskedelmi utazók egyesülete felejthetetlen védnöke, Baross Gábor iránti hálás kegyelele jeléül leteszi e szobor talapzatára ez ércszobrot, hogy hirdesse a késő utókor előtt is Baross Gábor nagyságát és szívünknek hozzá való nagy szeretetét.“

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök tett azután egy díszes bakékoszort a szobor talapzatára a kormány nevében.

Koszorukat helyeztek még a szoborra: A magyar királyi kereskedelmi miniszterium, a magyar államvasutak igazgatósága, Budapest városi villamos vasut, a kereskedelmi és iparkamarák, Trencsén vármegye köztörvényhatósági bizottsága, Győr város, a budapesti-áru és értéktőzsde, a tengerészeti hatóság, az aldunai vaskapuszabályozási művezetőség, a postatakarépképzőtár, a budapesti nagykereskedők és nagyiparosok társulata, a budapesti Lloyd-társulat, a budapesti-közuti vaspályatársaság, a déli vaspályatársaság, a kassa-oderbergi vasut, a győr-sopron-ebenfurti vasut, Adria magyar tengerhajózási részvénytársaság, az első dunagőzhajózási társaság, a magyar fővárosi malomegyesület, a kereskedelmi alkalmazottak országos egyesülete, a magyar kereskedelmi részvénytársaság, a bórkereskedők egyesülete, a közlekedésügyi tanfolyamok tanárikara, az állami ipariskolai intézetek, a budapesti felsőipariskola, a filharmoniai társaság, a magyar államvasutak gépgyárainak munkásai, a magyar államvasutak északi főműhelye, a magyarországi munkások rokkan-és nyugdíjgyűléte, a nemzeti demokrata munkáspárt. Magánosok közül dr. Wekerle Sándor, Baross Gábor birtokos, Kunhegyesről, Rakovszky Géza és Ráth Péter.

(A leleplezés után.)

Még egyre hordották a koszorut a talapzatra, amikor megzendült a Hymnus, az ünnepély programjának utolsó száma.

A budai dalárda, a Ganz-gyári daloskör, a „Törökvs“ dalegyesület és a kassa-oderbergi vasut dalegyesülete énekelték Bellovits Imre karnagy vezetése alatt.

Mikor a nép oszlani kezdett, a család lement a sátorból a szobor talapzata köré. Baross Gábor özvegyét Wekerle Sándor, édesanyját Lukács Béla vezette.

Főképen az arcz hasonlatosságát dicsérték, csak a kicsike Karolinnak volt valami megjegyzése:

— Nem volt a papa ilyen szigorú.

A koszorukat ma a szobor talapzatán hagyták. Szalagjalkat azonban holnap elszállítják Illavára és megőrzés végett a Baross-család mauzóleumában helyezik el.

A szoborhoz egész nap nagyszámban zarándokolt a főváros kegyeltes közönsége.

(Ünnepély az újvárosházán.)

A kereskedelmi alkalmazottak országos egyesülete Baross Gábor emlékezetére impozáns ünnepet rendezett az újvárosház közgyűlési termében.

Az elnöki megnyílt Sándor Pál tőzsdetanácsos tartotta, aki Baross érdemeit méltatta. Zarkovitz Emil szólott először. Kifejtette, hogy sokat köszönhet Barossnak az egész Magyarország, de kivált a kereskedők, akiknek érdekeit mindig szem előtt tartotta. Szóhenyi óta ő volt az első államférfiu, aki a kereskedelem közkatónáival, a kereskedelmi alkalmazottakkal is sokat törődött. Indítványozta, hogy hála jeléül az elaggett és munkaképtelen kereskedelmi alkalmazottak részére létesítendő menhelyet Baross Gáborról nevezzék el.

Dr. Koltai Virgil kereskedelmi akadémiai tanár mondott ezután emlékbeszédet s ezzel az ünnepély be is végződött.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órakor ülése van.

Az obstrukció ellen. Torda-Aranyos vármegye tegnap közgyűlése elfogadta Csongrád-megye ismeretes átiratát, amely az obstrukció megakadályozása végett fordul a képviselőházhoz.

A hitbizományok. A polgári törvénykönyv szerkesztő-bizottsága legutóbbi ülésén a hitbizományok reformjával foglalkozott. Ugy állapotott meg, hogy a hitbizomány intézménye ezentul is kivételes jellegű maradjon, (nevezetesen továbbra is szükséges lesz a hitbizomány létesítéséhez az állami jóváhagyás) a reform csakis azt a merevséget kívánja enyhíteni, amely ez intézmény és a mai jogi és gazdasági rendszér közt az összhangot zavarja.

TÁVIRATOK.

A Filippini-szigetek.

Madrid, november 20. Az „Imparcial“ egy előkelő személyiséggel folytatott beszélgetést közöl, aki kijelentette, hogy a spanyol kormány a Filippini-szigeteket illetőleg nem él illúziókban. Egy más hatalomnak, amelynek az Egyesült-Államok tulsulya érdekében van, az Egyesült-Államok iránt tanusított hathatos támogatása és Európa közönyössége következtében Spanyolország elveszti a Filippini-szigeteket. Azt a neveltséges kárpótlást, amelyet a Filippini-szigetekért ajánlottak, Spanyolországnek vissza kell utasítania. A kubai adósságot Spanyolország nem fogja kifizetni. Ez adósság-címletek birtokosai a kifizetést attól a nemzettől fogják követelni, amely Kuba fölött a szuverenitást gyakorolja. Spanyolország fel van mentve ez alól a kötelezettség alól, amelyet még a békeszerződésben sem lehet említeni. A békeszerződést haladéktalanul a cortes elé fogják terjeszteni.

Manilla, november 20. E hónap 18-áról 19-ére virradó éjjel három benszülőtt egy kocsit béralt, miközben veszekedés támadt a viteldij miatt. A

közbelépő amerikai rendőröket a benszülöttek megtámadták. Verekedés keletkezett, amelynek négy halottja volt: három rendőr és egy benszülött. A másik két benszülöttet letartóztatták. Itt az a hír van elterjedve, hogy Ilo-Ilo a fölkelők kezében van. Két amerikai hadihajó indult oda.

A német császári pár utazása.

Messina, november 20. A német császári pár ma egy gőzbarkán kirándulást tett és meglátogatta a Sanderson-villát. Délután impozáns ovációkban részesítették a császári párt, kisebb gőzhajókön és számtalan feldíszített barkán ezrekre menő sokaság ment a „Hohenzollern“ yachthoz és lelkesülten éltette a császárt és a császárnét.

Henrik orleánsi herceg levele.

Páris, november 20. Henrik orleánsi herceg Deleassé külügyminiszterhez nyílt levelet intézett, amelyben rámutat a saját, valamint Bonechamps és Clochette abessyniai miszsiójára és azt mondja: „Nem Menelik az oka, hogy már rég el nem jutottunk a Fehér-Nilushoz.“ A herceg sajnálkozik Fashoda feladásán és emlékezetébe idézi azt a százeves szerepet, amelyet Franciaország Egyiptomban vitt. Végül kijelenti, hogy eláll politikai célból tervezett útjától, amely immár szükségtelenné vált.

Nikolajevics Mihály nagyherceg.

Pétervár, november 20. A haszonhatodik császári és királyi gyalogezrednek Nikolajevics Mihály nagyherceg ötvenéves katonai szolgálati jubileumára ideérkezett tisztí küldöttsége, valamint a két porosz katonai küldöttség tegnap tisztelgett a nagyhercegnél és azután a többi nagyhercegeknél és Kuropatkin hadügyminiszternél tettek látogatást.

Pétervár, november 20. Nikolajevics Mihály nagyherceg tisztí jubileuma alkalmából Miklós császár leiratot intézett a nagyhercegehez, amelyben érdemeinek felsorolása után a következőket mondja:

„Attól az óhajtól vezérelve, hogy fenségedet a mai örömnapon újabb tisztességben részesítek, a hadügyminiszteriumnak kiadott napi-parancs utján elrendeltem, hogy a fenséged szívéhez oly rég időtől fogva közelálló gárda-tűzérés fenségedet ugyanolyan tisztelgésben részesítse, amint, a szabályzat szerint, Engem illet meg. Legyen ez látható jele annak a határtalan tiszteletnek, amelyvel fenséged iránt viseltetem, a császári ház legidősebb, forrón szeretett tagja iránt, aki a hazának való önzetlen szolgálatnak olyan fényes példáját adja.“

A leirat hivatalos szövegéhez a császár sajátkezűleg a következőket írta hozzá:

„Szívbeli óhajom, hogy ön még évek hosszú során át együtt munkálkodjék velem, maradok változhatatlan jó indulattal hálás és szívbeli szerető öcsése: M I K L Ó S.“

Czáfolatok.

Szófia, november 20. A bolgár távirati ügynökség alapítvánnyal nyilatkozza azt az ellenzéki körökből eredő híresztelést, mikor a fővárosban a fejedelem ellen irányuló lázító falragaszokat függesztettek volna ki és egy nyomdát bezártak volna, mert a nyomtatványok készítésével gyanúsították.

Belgrád, november 20. Illetékes helyről teljesen valótlannak nyilatkozzák a külföldi sajtónak mindazokat a híreit, amelyek arról szólnak, hogy a szerb kormány lépéseket tett volna új kölcsön kötése iránt. A kormánynak ilyesmi egyáltalán nem volt szándékában. (És ha lett volna?)

Az anarchistaellenes értekezlet.

Konstantinápoly, november 20. Császári iradéval Nury bejt, a külügyminiszterium főtitkárát nevezték ki második és Hakki bej jogtanácsost harmadik megbízottá az anarchistaellenes értekezletre.

A Sobieski-emlék leleplezése.

Lemberg, november 20. A római katolikus székesegyházban tartott ünnepi istentisztelet után ma délelőtt leplezték le ünnepélyesen a Sobieski-emléket a főméltóságok, az elekelőség, Lemberg

város községtanácsa, számos galicziai város küldöttsége, a tanuló-ifjúság és a felsőbb tanintézetek tanulói, az egyesületek és társulatok és nagy sokaság jelenlétében. A férfi-dalegyesület ünnepi éneke után a polgármester beszédet mondott, mire az ünnepi menet elvonult az emlék előtt. Délután az egyes városrészekben előadásokat tartottak Sobieski királyról. Este a lengyel nemzeti színházban előadás volt és a Sobieski-emléket villamos fényvel kivilágították. A város háza fel van lobogóva. Valamennyi lengyel lap ünnepi cikkeket közöl.

HIREK.

Lapunk mai száma 8 oldal.

— Az orleánsi herceg vadászatai. Kis-Jenőről írja tudósítónk: József főherceg, aki csütörtökön érkezett ide, pénteken kikerült vejét, az orleánsi herceget a tomori erdőbe, ahol aznap nagy vadászatot tartottak. Mig a társaság a vadak után járt, a főherceg a konyhán kuktáskodott, sőt nem egy ételt egészen sajátkezűleg készített el. Főzött is a vadásztársaságnak olyan inycsiklandó ebédet, amilyent kevés Nimródnek juttat a sors. A magafőzte ételeket aztán vidám tréfával is fűszerezte a főherceg. A gombócok közül például egyikbe-másikba egész fokhagymákat és fadarabkákat gyuratott és nagy volt a hahota, mikor valakinek a foga egy-egy kemény fadarabkába vagy illatos hagymába szaladt. A vadászatok elég szép eredménnyel végződtek. Azért is volt olyan jó kedve a főhercegnak.

— A magyar diákok Kossuth Lajos házában. Turinból táviratozzák, hogy az olaszországi kongresszusra kiküldött magyar diákok a kongresszus olasz és zürichi tagjaival együtt meglátogatták ma Kossuth Lajos volt lakóházát.

— Kapuczinus atyák ünnepe. A budai kapuczinus-templomot, melyet mostanában alakították át, ma délelőtt áldották meg nagy egyházi ünnepséggel. Kanovics Béla Mór, józsefvárosi apátplebanos végezte nagy segédlettel a templom megáldását.

— Budapest könyvtárai. A fővárosnak mostanában megjelent statisztikai évkönyve érdekes adatokat mond el a budapesti könyvtárakról. Eszerint a Nemzeti Múzeum könyvtára, amely 1802-ben keletkezett, 533.204 kötetből áll, melynek értéke 2.346.000 forint. A könyvtár-termék száma huszonhárom, a személyzet száma pedig huszonhat. A könyvtár fenntartása évenként 34.170 forintba kerül. Az egyetemi könyvtár 1636-ban keletkezett és 217.752 kötetből áll. Értéke 1.500.000 forint, a termék száma tizenhét, a személyzet száma tizenhat, az évi fenntartási költség pedig 15.448 forint. Az akadémiai könyvtár 1837-ben keletkezett, a kötetek száma 53.794. Hat teremből áll, a személyzet száma szintén hat. Értéke nincs megbecsülve, az évi fenntartási költség 6000 forint.

— Gróf Almássy hagyatéka. Gyuláról írja tudósítónk: Gróf Wenckheim Frigyes, mint hitbizományi gondnok, kérvényt nyújtott be a gyulai királyi törvényszékhez, melyben bejelenti, hogy a sarkadi hitbizomány eddigi tulajdonosa: idős gróf Almássy Kálmán meghalt, ez okból kéri a hitbizományhoz tartozó ingó és ingatlan vagyonok leltározását s ebbe az új majoreskó beiktatását. A törvényszék november 17-én tartott e tárgyban Novák Kamill elnöklésével ülést és dr. Nyisztor Adorján: előadó törvényszéki bíró javaslatához képest a törvényszék egy a hitbizományi, mint a szabadon örökölhető javak leltározását elrendelte és annak teljesítésére dr. Márky János gyulai királyi közjegyzőt küldötte ki. A gróf Almássy által 1895. évi márczius 15-én Kétegyházaán tett végrendelet értelmében a sarkadi elsőszülöttségi hitbizományi uradalom, melynek kiegészítő részei a kétegyházi, sarkadi, gyulavári, varsándi és pusztá-kakucsai birtok, gróf Almássy Dénesre száll. Ez a hitbizományi birtok körülbelül 43.000 hold kiterjedésű. A tenyői másodszületti hitbizományt minden hozzátartozó földekkel együtt gróf Almássy György örökli. A szabadon örökölhető birtokokból a pusztá-szent-tamási és pusztá-kengyeli, körülbelül nyolcezer hold kiterjedésű uradalmat gróf Almássy

Imre kapja. Az almás-iratosi, otlakai és jánosbázi birtokokat gróf Almássy Dédes nyeri oly kötelezettséggel, hogy az egész hagyatéka után kirovandó örökösödési illetéket s egyéb, az általa örökölt terheket köteles lesz kifizetni. A néhai gróf leányleszármazói: Erzsébet, gróf Cziráky Jánosné, Emma, báró Franzenberg Frigyesné és néhai Mária Beniczky Gézáné jogán kiskoru Beniczky István és Mária, fejenként, illetőleg törzsenként köteles osztályrészes gyanánt ötszázezer forintot kapnak, ezen összeg azonban a szabadon örökölhető vagyron értékéhez képest még növekszik. A kegyuraság alá tartozó templomok és szegények javára kamatozó tőkeként mintegy tízezer forint maradt. Végrendeleti végrehajtóként gróf Wenckheim Frigyes és gróf Szapáry Istvánt kérte fel a megboldogult főúr. Eddig szól a tudósító jelentése. Ez a kérvény most némileg megváltozik, mert gróf Almássy György, aki szintén részes az örökségben, tegnap Döblingben meghalt. A tenyői hitbizományt ennek kövélkeztében a gróf felesége, Zichy Zenaida grófnő és négy gyermeke örökli.

— A vidéki hírlapírók szövetsége. A vidéki hírlapírók országos szövetsége ma Budapesten a Pannonia külön termében rendkívüli közgyűlést tartott, melynek főtárgya volt a vidéki újságírók nyugdíjintézetének megalakítása. A közgyűlést Kulinyi Zsigmond szövetségi elnök vezette. Jelen volt a két alelnök: Szávay Gyula és Barát Armin s az igazgatóság tagjai közül Blaskovics Ferenc országgyűlési képviselő, Lovassy Andor, Lenkei Lajos, Kaffner Béla, Kiss Károly, Kuszko István, Tömörkény István, Ujlaky Antal, Koncz Ákos, dr. Brájler Lajos, összesen, a meghatalmazásokkal együtt ötven tag. A szövetség mai határozata szerint a tagok nemcsak személyes nyugdíjat biztosíthatnak maguknak, hanem özvegyeiknek és árvaiknak is tisztességes ellátást szerezhetnek. A nyugdíj kiszámításának alapja körülbelül megégyezik az országos hírlapírói nyugdíjintézet táblázataival. A nyugdíjintézet már a jövő év január elsején életbe lép s azonkívül külön segélyalapja is lesz a szövetségnek, amely eddig ötezer forint felett rendelkezik. A szövetség összes vagyona kérekszámban harmincezer forintot tesz, amiből már tizenötezer forint van elkülönítve a nyugdíjintézet céljaira. A közgyűlés előtt az igazgatóság tartott ülést s elhatározta, hogy Gallovich Jenő érdekében, akinek kilencz párba keletkezett amiatt, hogy a hírlapírói kar szidalmazását egy asztaltársaságtól számonkérte, s a kit ezekért a párba jérért egy évi fogháza ítélték, kegyelmi kérvényt nyújt be s ezt küldöttségileg adja át Erdély igazságügyi miniszternek.

— Ismét hamis borok. Kolozsvárról írja tudósítónk: Három kolozsvári borkereskedő Seifritz Antal pécsi borkereskedőtől csak a napokban rendelt nagyobb mennyiségű bort, melyet a pécsi cég utnak is indított s a hét nagy hordó bor meg is érkezett a kolozsvári vasuti állomásra. — Időközben a Seifritz-cég neszét vette a pécsi borok ellen Kolozsvárról indított hajszanak, miért is táviratilag visszarendelte a küldött borokat. De a távirati rendelkezés már elkészt, mert akkorára a rendőrség rátette a kezét a gyanus borra, mintát vévén belőle, lepecsételtette és további rendelkezésig a vasuti raktárban őrizet alá vette. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter Kolozsvár polgármesteréhez ez ügyből kifolyólag táviratot intézett, melyben elrendeli, hogy a vizsgálat eredményéről hozzá részletes jelentést terjeszzenek föl. Kolozsvár város polgármestere, Szvacsina Géza, a főkapitánytól vett adatok alapján még szombaton megtette jelentését a miniszternek. E jelentés szerint a legutóbbi három hónapban tizenhárom kolozsvári megrendelő címére érkezett bor, július, szeptember hónapokban több mint nyolcezer hektoliter. A rendőrség kiderítette azt is, hogy nemcsak egyenesen Pécsről, hanem Seps-Szent-Györgyről és Balásfalváról is érkeztek Kolozsvárra gyanus pécsi borok, melyeket épen a forrás hollétének elpalástolása végett küldtek így közvetett uton a pécsi borkereskedők. Érdekes tapasztalatot szerzett a kolozsvári rendőrség. Több pécsi cég ugyanis mint értékes finom bort magas utánvétellel több ízben küldött olyan kolozsvári címekre, amelyek a vasutól e küldeményt nem váltották ki. Ezt a bort az államvasutak rendszeren elárvereztette. Kolozsvári kormcsárosok abban a hitben, hogy finom bort

vesznek, jó árért megvették az árverésen ezeket a pancsokat. A pécsi borpancsolók így is jól jöttek ki. Eddigél a kolozsvári rendőrség tíz helyről vett mintát és máig nyolcz olyan bornérő helyet jelentettek be, amelyekben pécsi pancsolást árusítanak. Az egyetem vegytani intézete Fabiny Rudolf egyetemi tanár vezetése alatt úgy el van foglalva a vegyelemzéssel, hogy alig jut ideje a rendes tanórák megtartására. A vizsgálat előreláthatólag még egy hétig fog tartani. Hogy valamennyi Kolozsvárra szállított bor műbor, bizonyítja az is, hogy a pécsi must a helyszínén harmincz krajczáron alul nem vásárolható; már pedig számlák igazolják, hogy a Kolozsvárra szállított borok hektoliterje 15—25 forint között váltakozik.

— **A legkedélyesebb viczinális.** Az osztrák államvasutak hálózatába van bekapcsolva az a viczinális, melyre méltán ráillik a „legkedélyesebb” jelző. Most jelent meg ugyanis szomszédainknál a téli menetrend, mely a kétszázhatvanadik oldalon ad számot egy furcsa kis intézményről. A Warna és Russisch-Moldawitza közt közlekedő vonatokról pontos időjelzés helyett ezt a kedélyes megjegyzést tartalmazza:

„A vonatok esetről-esetre közlekednek. Aki utazni szándékozik, pontos utbaigazítást kaphat a menetidőkre nézve a vég- és közbeeső állomások főnökeitől.”

Banville-anekdota. A párisi „Figaro” közli a „Gringoire” költőjének, Theodore Banvilének életéből ezt az apróságot. Mikor Coppée-t beválasztották az Akadémiába, találkozott vele az utczán Banville és üdvözölte a nagy kitüntetéshez.

— Az ön üdvözölte, őszintén szólva, nem esik jól nekem. Fáj a szívem, ha arra gondolok, hogy ön nem akadémikus és én az vagyok. Már valahogy mégis be kell önt juttatnunk.

— Én bizony nem fogok senkinél sem előszobázní, vizitelni.

— És ha megválasztanánk anélkül? Ha egy reggelén szép ezüsttálcán beküldenénk az akadémiai oklevelet?

Banville gondolkodott egy ideig, aztán mosolyogva mondta:

— Bizony nem tudom, mihez fognék vele. Az ezüsttálcát mindenestre megtartanám.

Banvillet azután sem választották meg, hanem azért halhatatlan lett az Akadémia nélkül is.

— **A vendéglőből a Dunába.** Tegnap este betért Müller József vendéglős főntczai helyiségébe egy fiatal ember. Vacsorát rendelt, megette, aztán fizetett. Várt még egy darabig és mikor látta, hogy senki sem figyel rá, kabátját hátrahagyva távozott. Hosszasabb elmaradása után a pinczereknek gyanus lett a dolog és megvizsgálta a hátrahagyott telikabátot, melynek egyik zsebében irományok voltak. Közülük egyikén a következő szavak állottak: „Keressenek a Dunában vagy a bonczintézetben”. Ez azt gyaníttatja, hogy a fiatal ember, akit Gottlieb Mórnak mondanak papirjai, a Dunába vetette magát.

— **Egy rab merénylete.** Csacsányi Imre csavargó, kit csak tegnapelőtt eresztettek ki a lipótvári fegyházból, ahol rahlás miatt két évet ült, tegnap beállított Fábian János érsekújvári agglébánoshoz és alamizsnát kért tőle. A pap elővette tárczáját s egy koronát adott neki. A koldus azonban ezzel nem érte be, hanem revolvert rántott elő és halálos fenyegetések közt a pap összes pénzét követelte. A tehetetlen öreg megrémülve átadta neki összes készpénzét, körülbelül harmincz forintot. Rémületéből felocsudva, jelentést tett az esetről a rendőrségnek, mely még aznap elfogta a merényletet.

— **Nagy gázrobbanás.** Délután öt óra tájban a Párisban levő Havas-ügyökség szerkesztősége alatt levő Champeaux-féle vendéglő pinczéjében nagy robbanás történt. Egy a pinczéjében foglalkozkodó munkás életét vesztette. A szerencsétlenséget gáz- vagy szeszrobbanásnak tulajdonítják. Ágyudőrejhez hasonló detonációt okozott a robbanás, megrendítve az egész épületet. Egy üvegtető, amely a házban levő vendéglő egy részét fődte, taliesen

összezúzódtott. A vendéglő egy másik részében az ablakok, a tükrök és edények valósággal szilánkokra törtek. Felszakadt a padlózat egy része is, több közfal bedőlt. A vendéglő több alkalmazottja megsebesült, köztük egy súlyosan. Egy maszív ajtót, amely a pincze egyik részét elzárta, a robbanás kidobott több méternyire az utcára. Az ajtó egy arra menő öreg asszonyt agyonütött. A robbanás okának kiderítésére megindították a vizsgálatot. Valószínű, hogy a Havas távirati-ügyökség szerkesztősége kénytelen lesz kiköltözni az épületből.

— **Másodvirágzás.** Pozsony sóvidékén — mint onnan értesülünk — az idén szokatlanul enyhe az ősz. A kertekben az almafák egyre-másra kivirágzanak, sőt megjelentek újból a tavasz legspecziálisabb vendégei, a cserebogarak is. Azok a bizonyos vén emberek ebből hosszú és kemény telet jósolnak.

— **Az öngyilkos tőzsdetanácsos.** Megirtuk, hogy Bécsben tegnapelőtt öngyilkosságot követett el a hatvannyolcz éves Schossberg Vilmos, aki azelőtt tőzsdetanácsos volt. Öngyilkosságának okát abban a végzésben keresték, melyben az osztrák államkincstár a volt bankárt egy negyedmillió forint bélyegilletéki bírság megfizetésére ítélte. Ez a föltevésvalószínű is. Egy volt alkalmazottja, Weisz Alfréd tette volt ellene a följelentést. Harmincz-ezer forintot kért volt Schossbergtől kölcsön, de ez megtagadta az összeget tőle. Néhány nap mulva azlán Weisz följelentette a rendőrségnél, hogy Schossberg bankházában megkárosítja a kincstárt. A vevőknek ugyan felszámítják a kamatadókat stb., de az ivateket nem szolgáltatják be a pénzügyi hatóságnak. Harmadrészen a följelentő fogja megkapni Schossberg hátrahagyott vagyonát, mely nem fedezi az állam követelését, miután negyed millió forintnyi összegről van szó. Az a nézet van bécsi börtönökben elterjedve, hogy Schossberg nem is tudott a bankházában elkövetett manipulációkról.

— **Kézfogók.** Kenéz Zoltán turkevei földbirtoke eljegyezte özvegy Kenéz Józsefné, született Tóth Gizellát Budapesten. — Prughörger László jegyet váltott Verbanics Ninával, Varasdon. — Tornyai Schossberger Lajos nagybirtokos legközelebb oltárhoz vezetői Feldheim Ilonka kisasszonyt.

— **Szabók faluja.** Egy orosz lapban olvassuk, hogy Moszkvától százötven versztnyire, a rjazani vasut mellett van egy Bialomut-nevű falu, amelynek lakói kivétel nélkül mind szabók. Férfiak és nők, öregek és gyermekek, mind ezt az egy mesterséget űzik. A gyönyörű fekvésű falunak tizezer lakója van. Házai rendetlenül, szétszórtva épültek, többnyire fatörzökből. Ez a falu igen nagy jelentőségű az orosz ruhakereskedelemre és csaknem minden moszkvai és pétervári szabócézégnek van itt képviselői. Hanem azért épenséggel nem csinostják, sőt még a szükséges közlekedési utakkal és eszközökkel sem látják el: A vasuti állomáshoz, amelytől tisztes távolságra van, nem vezet ki rendes országút és akárhányszor megcsik, hogy a rossz időjárás miatt két-három héttig szünetel a forgalom, mert nem lehet a faluból kimozdítani. És ez a falu több millió rubel forgalmat csinál évenként.

— **Vihar Franciaországban.** Pepignan francia város környékén ma óriási felhőszakadás volt. A megdagad folyók és patakok kiáradtak. Több helységet az áradás elöntött és most víz alatt állanak. A partvidékeken iszonyu vihar dühöng, mely a tengeren is óriási hullámokat korbácsol fel. St.-Cypriennél a part közelében a vihar következtében egy gőzhajó felfordult.

— **Valódi Jaeger tanár-féle normál-alkóruhákát (Benger gyártmánya), kötött és szövött gyapjúruhákat ajánl Heyek Adolf, Szervita-tér „a vadásznehéz”.**

Napirend.

Naptár: Hétfő, november 21. — Római katolikus: B. A. bemut. — Protestáns: B. A. bem. — Görög-orosz: (november 9.) Onozifor — Zsidó: Kislev 7.

— Nap két 6 óra 50 perczkor reggel, nyugszik: délután 4 óra 0 perczkor Hold két délután 12 óra 41 perczkor, nyugszik éjjel 12 óra 5 perczkor.

A kereskedelemügyi miniszter fogad délután 4—5-ig.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órától kezdve.

A horvát miniszter fogad délelőtt 8—10 óráig. A főváros magánépítési bizottságának ülés d. u. 5 órákor az új városházán.

A főváros pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése délelőtt 10 órákor a régi városházán.

Nemzeti múzeum: Természettudományi múzeum d. e. 9—1-ig. Többi tárai, köztük a néprajzi osztály is (csillag-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődíj mellett tekinthetők meg.

Technológiai iparmúzeum nyitva 9—1-ig és délután 3—5-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva 3—8 óráig. Az iparművészeti társulat állandó bazárja nyitva 9—1-ig.

Az egyetemi fűvészkert (Üllői-ut) nyitva reggel 8-tól este 5-ig.

A mezőgazdasági múzeum a városligeti Szechenyi-szigeten nyitva délelőtt 10—1-ig, délután 3—5-ig.

A „Hódolós díszfelvonulás”, Eisenhut Ferencz óriási körképe Városliget, Andrassy-ut végén, látható reggel 9-től este 1/25 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermekek jegy 30 krajczár.

Az Emke közgyűlése.

(Távirati tudósítás.)

Az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület ma tartotta tizenharmadik évi rendes közgyűlését Kolozsváron, a városháza közgyűlési termében.

A gyűlést délelőtt tíz órákor gróf Béli Ákos elnök nyitotta meg tartalmas beszéddel. Miután a közgyűlésen megjelenteket üdvözölte, az egyesület anyagi ügyeire tért át az elnök és a következőket mondta:

(Az elnöki megnyitó.)

Bevételünk volt a múlt közgyűlés óta, a gyűjtésben 37,000 forint, oly összeg tehát, mint az egyesület megalakulása óta bármely évben, dacára az utóbbi, egymásután következő két rossz gazdasági évrnek és a nagyszámu egyéb gyűjtéseknek. Az egyesület vagyona jelenleg közel egymillió háromszázezer forint, amellel, hogy több hagyatéka még érték nélkül tartatik nyilván.

Ő felsége a király nevére tett 50.000 koronás „I. Ferencz József népközlai alapítványt” a választmány a múlt közgyűlés meghagyása következtében összehozta.

A tagok száma jelenleg 14.161, felvételt 190 új tag ez évben; a tagdíjfizetés kielégítőleg folyik.

Működésünkben igyekeztünk a rendelkezésünkre bocsátott 68.000 forint összeget körültekintő gondnal, a segélyző elvek és munkaprogramm alapján felhasználni. Hozzáfogtunk Algyógyon egy székely lelecz- és árvaház létesítéséhez; építettünk 13.000 forint áldozattal Aranykúton, Kis-Sebesen és Vámos-Udvarhelyt iskolákat, megkezdtük a balászfalvi iskolák óvóval való ellátását; Vajda-Hunyadon óvó építésére a szükséges lépéseket megtettük; fiókvalasztmányunk közreműködésével szerveztetett Brassóban egy harmadik magyar óvó. Működik összesen hét önálló E. M. K. E.-iskolánk az algyógyi nagy székelyföldműves iskolán kívül, melynek főtartási költsége 20.000 forint; van tizenkét óvónk és több mint 12.000 forint segélyt adunk tizenkét szakiskolának, harminczöt népközlának, nyolcz gyermekmenhelynek és tizenkilenc lelkeszi állomásnak. Szerveztünk az idén harminczhat új népkönyvtárt és tizenegy új daloskört. Népkönyvtáraink és dalosköreink száma ezzel százötvenhárom. Működésünkben törekedtünk a hazafias közszellem és a nemzeti érület fejlesztésére.

(Választás és tagfölvétel.)

A megnyitó után néhány hivatalos ügyet intéztek el, azután Sándor József alelnök mondott szép emlékbeszédet Horváth Gyula, az Egyesület volt alelnöke fölött.

Az évi jelentés bemutatása után a tisztikar megválasztása és új tagok fölvétele következett.

A jelölő-bizottság javaslata alapján egyhangulag közfelkiáltással elfogadták, hogy a tisztikar az eddigi marad. Az igazgató-választmány harminczkét választott tagja közé elhalasztás és más körülmények miatt nyolcz új tagot választottak: A többi új tag a következő: Mailáth Gusztáv püspök, Kozma Ferencz, Kolozsmegye tanfelügyelője, Lészay Ferencz birtokos, Szvacsina Géza polgár-

mester, Vuchetich Sándor erdélyi királyi postai igazgató és dr. Weisz József ügyvéd.

A jövő évi közgyűlés helyéül Gyulafehérvár városát állapították meg, minthogy Novák Ferencz királyi tanácsos polgármester, illetve a város közönsége már az idei évre meghívta volt az Embé-t.

A közgyűlési, amely általános békével és egyetértéssel folyt le, ezután befejezték s az elnök lelkes szavakban hirta föl a közgyűlés tagjait az egyesület támogatására és a czélnak minél hathatósabb szolgálatára.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Operaház. Zsufolt nézőtér előtt került ma este színre a „Bánk bán”. Az előadást Bianchi Bianka vendégjátéka tette lehetővé és kiválóan élvezetessé. Melindáját nem szükséges újból méltatnunk; tökéletes művészete áthatja ezt az alakítását is, énekét és poétikus játékát egyformán. A közönség megadta rá a visszhangot: tapsolt szünetlenül és lelkesen. A czímszerepet Arányi énekelte ezuttal először. Hangja frissen és éreztelenesen csengett, és játéka is elevenebb volt, mint ahogy vártuk volna. Idővel bizonyára sikerül neki ennél több is. Sikerülne fog ezt az alakot bizonyos mértékig idealizálni. Bánk bánja akkor magasabb röptőt és heroikus fényt fog kapni. A zenekart Erkel Sándor vezényelte persze gyönyörűen; a kar botlásaiért nem tehető felelőssé.

* Relle és a pozsonyi színészet. Relle Iván, a Magyar Színház volt igazgatója, mint már megírtuk, pályázott a pozsonyi színházra és memorandumot nyújtott be a színügyi bizottsághoz a magyar és német előadások ügyének rendezése végett. Ebben az emlékiratban arra ajánlkozott, hogy hetenkint négy magyar és négy német előadást rendez (a vasárnap délutáni előadást beleszámítva). Többen, akik csak felületesen ismerték a dolgot, Rellét emiatt germanizálással vádolták, ami képzelenség. A helyzet ma, sajnos, az, hogy Pozsony városa ezután is reflektál még német színelőadásokra és ilyen körülmények közt mindenesetre jobb, ha egy előkelő színvonalon álló társulat játszik majd Pozsonyban (és a nivóra nézve a Relle igazgatása teljes biztosítékot nyújt), semhogy osztrák ripacsok vonuljanak rendszeresen a határszéli városba. A legjobban persze azt szeretnők, ha Pozsony városa végre már teljesen szakítana a német művészával.

* Hangverseny. A józsefvárosi jótékony nőegylet sikerült hangversenyt rendezett a józsefvárosi kör helyiségében. Joób Lajos magyar népdalokat adott elő fuvalán, Utána Barsi Jenőné Tóth Kálmán „Gyöngyvirág” című költeményét szavalta el nagy tetszés között. Schmidt Gizella egy román-czot és a „Bohéme” keringsőjét énekelte élénk tapsok mellett, úgy, hogy a nagyszámú közönség még egy dalt kívánt hallani a csinos hangú művésznőtől. Jaumann Elza hegedű- és Tessényi Margit zongora-játékával aratott zajos tetszést.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* Az emberi értelem evolúciója. Wenaszek Á. Antal tollából ez alatt a cím alatt terjedelmes filozófiai tanulmány jelent meg. Foglalkozik a könyv az ember egyéni természetével, a testi- és lelki élettel, az értelemi evolúció tényeivel stb.

* A „Kisfaludy-Társaság” pályázata. Október harminczadikán járt le a „Kisfaludy-Társaság” által balladára, vig költői elbeszélésre és magyar történeti elbeszélésre kitűzött határidő. Beértek Zsolthoz, a társaság titkárához a következő pályaművek érkeztek a lejárt határidőig:

I. Széher Árpád-pályadíjért versenyző balladák: 1. Bolond Miska. (Jelige: Minek is van a szív stb.) 2. Táol (Biblia). 3. Vendéglátás. (Magyar asszony.) 4. A boszu. (Isten haragja.) 5. Királyi vadászat. (Vanitas vanitatum.) 6. Corvus Corax. (Léha a fiatalok stb.) 7. Béla herczeg. (Oh voltak az ósek stb.) 8. Rosenberg Éva. (Magyar nő.) 9. Az árvák. (Vedd föl pajtás a vasvessző stb.) 10. A bíró és a bűnös. (Istár régi a történet stb.) 11. Mikes búja. (Hullassuk bőséggel könyveinket stb.) 12. Az egri szűz. (Multadban nincs öröm stb.) 13. Szüreten. (Die Kinder, sie hören es gerne.) 14. Mikes grófné. (Tragédia dalban elbeszélve.) 15. Reözh levénte

csókja. (Tela az éj árnyával.) 16. Lehel. (Kürt.) 17. Évi asszony. (Nagy erény az asszonyhűség.) 18. Holló Biri. (A szerelmet a büntől stb.) 19. Báthory Erzsébet (Respice finem.) 20. Esküvő. (Odi profanum.) 21. Aldozat. (Dic, cur sic?) 22. Kunok gyöngye (Edua.) 23. Tahon Pál. (Ut desinat vires etc.) 24. Lazi Ferke (Tragédia dalban...) 25. Liliom Klára (A szerelem sötét verem.) 26. Firtos Pálné (Mens agitat molem.) 27. Megtört hűség. (Szerelem.) 28. Bárdiné. (Az ártatlan nem fél stb.) 29. Tardi Julcsa. (Lágyan lejt stb.) 30. Kis Károly. (Irtózatos halált lát stb.) A révész. (Balaton.) 32. Edua. (Ez ifju gyilkosa vagy.) 33. Balogh Berci. (Hi a haza.) 34. A proféta. (Jaj neked vérszopó város.) 35. Salgó. (Ne ölj.) 36. Kun László. (Izabella, Edua.) 37. A holt vitéz tora. (Multadban nincs öröm.) 38. A lándori rémnász. (Tarantella.) 39. Gyöngyös Boriska. (Mezei virág.) 40. Megöltek egy legényt. (Arany János emlékének.) 41. Ballada. (Lassankint koszorom bimbója elvirít.)

II. Széher Árpád-jutalomért versenyző vig költői elbeszélések: 1. Czinka Panna. (Jelige: Isten adj hazánk felett.) 2. Ezeregy éjszaka. (Scheherezade.) 3. Nagyapó. (Plandite.) 4. Pusztai dráma. (A lány szíve gyenge harmat.) 5. A fehér szarvas. (Hajdanában.) 6. A boldogtalan felcser. (Perchance.) 7. A kis-muzeyali végítélet. (Földindulás, égszakadás stb.) 8. A király mulat. (Le roi s'amuse.) 9. A honmentő. (Hírnév.) 10. A menyasszony-futás. (Oh ezek a lovasok.) 11. Mágócsyné ujévi ajándoka. (Férfi sorsa nő.) 12. Benkő Klári (Mily igen ifju vagy stb.)

III. A Vigyázó-jutalomért versenyző magyar történeti elbeszélések: 1. Hol a boldogság? (Jelige: Isten, király, haza.) 2. Kődfoltok a naphan. (Ha bomlik a komolyság, kiségit a boldogság.) 3. Telekessy Mihály. (O tempore, o mores.) 4. Ezüst talak. (A valószínűség az igazság.) 5. Árpád. (Arma virumque cano.) 6. Az ágósvári lakodalom. (Visszanéz a magyar.)

FŐVÁROS.

(A járvány.) Dr. Schermann Adolf tiszteli főorvos, amint említettük is, noha a vörheny- és kanyaró-betegségek eseteinek a száma kevesbedett azt az óvóintézkedést javasolta a polgármesternél, hogy a már eddig bezárt iskolákon kívül szüntessék meg a tanítást a IV. és V. kerületben is. A főorvos újabb előterjesztést tett, amelyben a főváros területén levő összes elemi iskolák és kiseddők két hétre leendő bezárását javasolja.

(A főváros közgyűlése.) A szerdára kitűzött közgyűlés főbb tárgyai a következők: Csongrád vármegye és Pécs szabad királyi város közönségének kőrirta az országgyűlés tárgyalás-rendjének helyreállítása és a kormány részéről előterjesztett törvényjavaslatok letárgyalása ügyében a képviselőházhoz intézett föliratának partolása iránt; a légszuszgyár-társulat kérvénye a ferencvárosi légszuszgyár megbővítéséhez szükséges terület átengedése tárgyában, a főváros szolgálatában levő állandó munkásoknak betegség esetén való segélyezése, előterjesztés a budapest-budafoki helyi érdekű vasut területbanszállati szerződésnek és helyhatósági engedélyek megállapítása tárgyában, a muzeumok és könyvtárak országos föfelügyelőségének átírata a fővárosi muzeumnak és könyvtáraknak állami felügyelet alá leendő helyezése és államsegélyben való részesítése tárgyában.

SPORT.

+ Országos agárverseny. Szolnokon szerdán és csütörtökön az agarász-egyletek országos szövetsége nagyszabásu agárversenyt rendezett, melyen Bihar, Szabolcs, Csanád, Csongrád, Bácska és Pestmegye leghíresebb agarászaik voltak jelen. Összesen huszonkét agár vett részt a versenyben, melynek első díját Ferenczy Béla Biéskás nevű agara vitte el, a másodikat Nemes János Hollója, a harmadik díjat Csanády Jenő Yum-yum nevű agara nyerte.

+ Turfírek. A németek, úgy látszik, több lovat szándékoznak a bécsi derbyre elküldeni. Utóbbi időben Nicolót emlegetik, mely kéteves korában évjáraának legjobbjai közé tartozott. Fürstenberg herczeg lovat már most fogadják a bookmakereknél. — A jövő évi derby napját június 4-ére tűzte ki a jockey-klub. — Az osztrák jockey-klub a jövő évre Kottlingbrunnban tavaszi meetinget tervez. A versenyek megtartását márczius második felére tűzték ki.

+ Megváltoztatott propozíciók. A bécsi nagyobb versenyeknek most kiírt propozícióit egyben-másban megváltoztatta a jockey-klub. A jövő évi kanczadij dotációját 23.000 koronáról 35.000 koronára emelte, míg az Ausztria-díj második díja ezután nem 6000, hanem 8000 koronát fog kitenni. A legényegesebb változtatást a Schönau díj gátverseny feltételei szenvedték. E futamban ugyanis ezután csak olyan háromévesek futhatnak, amelyek eddig gátversenypályán meg nem jelentek.

+ Az urlovas-versenyek. Az „Urlovasok szövetekeze” a következő napokra teszi versenyeit:

Alag:
 Április: 2., 3., 6., 8., 9., 29., 30.
 Júnus: 1., 3., 4., 29.
 Július: 1., 2.

Siófok.

Július: 15., 16.

Alag.

Szeptember: 3., 5., 8., 10.
 November: 4., 5.

+ A magyar lovaregylet ülésel. A magyar lovaregylet december 2-án választmányi- és közgyűlést tart. Az ülésnek tárgyai lesznek: A folyó év pénzügyi eredményéről egybeállított pénztári kimutatás előterjesztése, a jövő évi költségelírászat bemutatása és megszavazása, választmányi tagválasztás, esetleges indítványok.

+ Az Union. Az 1900-iki berlini Union-ra istállótulajdonosaink nyolcz nevezéssel járultak. Báró Springer Gusztáv és Péchy Andor három, gróf Eszterházy Móritz és gróf Henckel Arthur egy-egy lovat neveztek.

NYILT-TÉR.

Különbejárata, nagy, elegánsan butorczott uri szoba a köruton

azonnal kiadó. Bővebbet Schwarz József hirdétsi irodájában, Marókkói-utca 4.

RÉVAI TESTVÉREK

IRODALMI INTÉZET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVKIADÓHIVATALA

összes üzleti helyiségeit helyszűke miatt VIII., Üllői-ut 18. szám alá külön az intézet czéljaira épült nagy könyvesháza tette át.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. országos meteorológiai intézet távirati jelentése 1898. november 20-án reggel 7 órakor

Állomások	Légnyomás mm. 760 +	A hőmérséklet Celsiusus szerint	Csapadékmm.	Állomások	Légnyomás mm. 760 +	A hőmérséklet Celsiusus szerint	Csapadékmm.
Árvavárja	71.0	00.5	—	Pola	72.1	08.1	—
Selmeczbánya	71.0	00.5	—	Lesina	69.0	00.9	—
N.-Szombat	70.5	01.9	—	Sarajevo	70.4	00.0	—
Magyar-Ovár	70.5	02.4	—	Torino	75.8	06.7	—
O-Gyalla	70.2	04.9	—	Florenz	70.8	11.1	—
Budapest	70.3	02.1	—	Róma	68.1	11.9	1
Sopron	70.7	00.0	—	Nápoly	60.0	06.0	—
Herény	70.2	02.4	—	Brindisi	70.7	18.0	—
Keszthely	70.6	00.6	—	Palermo	63.3	15.8	—
Zágráb	70.8	01.5	—	Málta	65.0	19.4	—
Fiume	71.9	05.9	—	Zürich	69.5	06.2	—
Clitvenica	72.4	07.2	—	Biarritz	69.0	00.0	—
Pencsovár	70.8	04.2	—	Nizza	67.7	10.2	1
Arad	70.5	04.2	—	Paris	67.7	01.1	—
Egred	70.8	02.9	—	Kopenhága	71.4	05.0	—
Szolnok	70.0	02.4	—	Hamburg	68.3	01.9	—
Eger	71.1	03.2	—	Berlin	71.2	00.4	—
Debreczen	70.0	04.4	—	Christiansund	67.8	07.8	2
Késmárk	70.2	05.5	—	Stockholm	60.0	00.0	—
Ungvár	69.0	00.0	—	Szent-Pétervár	69.6	04.7	—
Szatmár	70.2	00.4	—	Moskva	70.7	02.7	—
Nagy-Várád	70.2	00.8	—	Varsó	60.0	00.0	—
Kölcsevár	70.9	06.4	—	Kiow	70.8	04.1	—
Nagy-Szeben	70.2	02.4	—	Odessza	—	—	—
Bécs	70.1	01.0	—	Euhina	60.0	00.0	—
Halmberg	67.9	09.0	—	Szibya	60.0	00.0	—
Klaganfurt	70.0	01.2	—	Konstantinápoly	72.0	07.6	4

A légnyomás Európá nyugoti szélén aránylag alacsony (765 mm. alatt) és Kelet-Európában magas (775 mm. fölött). Ezen elozás Közép-Európában szárazföldi szelők mellett száraz időt és némi lehűlést okozott. Eső volt a Földközi tenger nyugoti medenczejében. Hazánkban az időjárás esendős, száraz, néhol ködös. A hőmérséklet süllyedt, az éjjeli fagy az egész országra terjedt ki. Száraz, sok helyen ködös idő várható, fagypont körüli hőmérséklettel.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, 1898. hétfő, november 21-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ
Évi bérlet 193. Havi bérlet 18.
Elektra.
Tegnap 5 felvonásban. Itta Szophoklész Fordította Csiky G.
Személyek:
Nevélő Cs. Szalay
Orosz Mihály
Elektra Jászai M.
Chrysothemis J. Alszeni
Klytemnestra Felcséri
Aegisthos Mezősas
Pylades Magas
Kezdeté 7 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ
Évi bérlet 124. Havi bérlet 11.
Tannhäuser
és a wärtburgi dalmok verseny.
Regényes opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Wagner Richard. Fordította H. Abriányi Kornel.
Személyek:
Hermann Ney D.
Erzsébet Vasquez
Tannhäuser Perotti
Waltram Beck
Walter Kertész
Biterolf Virády
Heinrik Kiss B.
Reimar Iovag Kornay
Vénus Kaczer M.
Pásztorfu Berts
Kezdeté 7 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Bibliás asszony.
Operette 3 felvonásban. 4 képből. Szövegét írta Antony Mars és Maurice Hennequin. Fordította Hellai Jenő. Zenéjét szerzelte Victor Rogier.
Személyek:
H. Ernő Németh
Chattelerauit Szirmai
Bonaparty herceg Solymosi
Pantiflet Lubinszky
Tréviz gróf Kovács
Celestin, karmester Tollagi
Oreg herő Ujvári
Kezdeté 7 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.
Zárva.
VIGSZÍNHÁZ.
519. szám. 518. szám.
A végrehajtó.
Böhöz 3 felvonásban. Ittik Szytane és Artus. Fordította dr. Béli Izidor.
Személyek:
Chéradame Hegelits
Octavie Nőse L.
Br. ezel. ügyvéd Turgóczy
Antonette Molnár E.
Larguilete Szűcsény
Pinafret Gyöngyi
Kapitány Keszthelyi
Cyprienne Dehly F.
Marianne Bocas
Kezdeté 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
I. Komáromi Mariska asszony felhívásával.
A garasos kisasszony.
Operette 4 felvonásban. Ittik Mars és Desvallières. Fordította Reiner Ferencz és Makai Emil. Zenéjét szerzelte Planquette Róbert.
Személyek:
Napoleon Glóth K.
Michel Boniche Székely K.
Anatol, péktervező Szendrői György
Rascalon Horos E.
Brigollet, pék Hálasi B.
Izidor, a bá Kálmár J.
Tálapin Mikó J.
Grégoire Károly
Pavillon Károly
Marion Kacsirányi
Rascalon Vikt. Gózzala
Kezdeté 7 és fél órakor.
KISFALUDY SZÍNHÁZ.
Náni.
Népszínmű 3 felvonásban. Itta Földmész Anzél.
Kezdeté 7 órakor.

Színházi műsorok.

	Keszeyi Színház	M. kir. Operaház	Vigaszínház	Népszínház	Magyar Színház	Vár színház
Kedd	Bohém világ	Parasztbecsület	Katonák	Bibliás asszony	Garasos kisasszony	—
Szerda	Himfy dalai	—	A hálókocsik ellenőre	Bibliás asszony	Garasos kisasszony	—
Csütörtök	Denise	Hunyady László	Katonák	Bibliás asszony	Garasos kisasszony	Sok hűhó semmiért
Péntek	Fekete vér	—	A végrehajtó	Az édes	A gésák	A bűvös vadász
Szombat	Fekete vár	Carmen	Mozgó fényképek	Az édes	A gésák	Elválhatatlanok Többet észszel Kolostorból
Vasárnap d. u.	Hamlet	—	Aeneas papa	A baba	Gésák	—
Este	Fekete vér	Bánk bán	Katonák	Az édes	Garasos kisasszony	—

AVIS.
Jól és olcsón
csak az vásárol, ki a vételnél nem az árat, hanem a gép minőségét tekinti.
A világhírű Wheeler-Wilson- és Singer-gépet
csinos kiállításával és diszes butoraival ajánlom. Azonkívül nagyraktár-olcsó családi Singer-varrógépekben, **27 forinttól 120 forintig**, teljesen zajtalan járással. — Kaphatók:
Herbster Károlynál
Budapest, Károly-körút 9. szám.

Ékszeresek.
Egy valódi fekete áczél rem. óra 4 frt 50 kr.
Egy ujjazüst duplafedelt rem. óra 5 " 35 "
Egy valódi tulazüst anker rem. óra 9 " 50 "
14 kar. arany karika v. köves gyűrű 2 " 80 "
és feljebb
BLATT HENRIK
óra- és ékszer gyári-raktárában
Budapest, VIII. ker., József-körút 59.
Videki megrendelések csak utánvét mellett pontosan teljesíttetnek. Minden tárgy valódiságáért jótállást vállalok.

Belégzésikurák
orr-, gége-, torok- és melibetegeknek, glóchenbergi minta szerint berendezett
belégzési intézet József-körút 10.
Dr. Ziffer glóchenbergi fül-örv. szakszett vezetésével
Felvétel 10-12 és 3-4-ig. A felvett betegek a karát a nap bármely szakában használhatják.

A Kőbányai Király-Sörfőző
dr. Korányi és dr. Kéty egyetemi tanár urak által gyógykezelésekre ajánlott
„Góliát-Malátasöre
Hegybajokban, vérszegénységű, emésztési zavaroknál, gyengeségű stb. kiváló sikerrel használják.
Legkellimeőbb üdítő-ital.
Megrendelhető a gyári irodában Kőbányán, vagy városi irodánkban VII., Kertész-utca 40.

Kávé-magazin Budapest.
KÁVÉ ÉS TEA
elvámlva és bérmentve teljesen költségmentesen házhoz szállítva, Budapesti vagy Fiuméből.
4 1/2 kiló Kuba kávé . . . 6 frt. 50 kr.
4 1/2 kiló Mocca kávé . . . 6 frt. 50 kr.
4 1/2 kiló Java kávé . . . 6 frt. 50 kr.
4 1/2 kiló Gyöngy kávé . . . 6 frt. 80 kr.
4 1/2 kiló Portorico kávé . . 5 frt. 80 kr.
1/4 kiló Császár kev. tea . 1 frt. 55 kr.
1/4 kiló Törmeléktea . . . frt. 95 kr.
egyed fajokat külön vagy vegyesen is küld
Belák István
Budapest, VII., Rottenbiller-u 4.
Telefon 61-75.
Átmeneti-raktár FIUME

Csoda! • Csoda!
Egy vég. 29 rőf 1/4 csoda kreászvász. 2.95
Egy vég. 54 rőf batizst-chifon . . . 6.50
12 db angol czernazsebkendő . . . 1.80
Mind a három cikk összesen 10 frt 50 kr.
PFEIFERVILMOS
partie-áruházában
Budapest, Váci-körút 5. sz.

A nagy krach!
New-York és London az európai szárazföldet sem hagyták kiméletlenül és így egy nagy azüst-áru-gyár kényszerre jön egész készletét a munkásoknak nagyon csekély megtérítése ellenében eladni. En vagyok felhatalmazva ezen megbízás keresztülvételére. Először a mindenkinek megkellő a következő tárgyakat csupán **frt 6.00** megtérítése ellenében, és pedig:
6 db legfinomabb azzali kőt, valódi angol pengevel,
6 db amerikai szabadalmazott ezüst-érvokanalat,
6 db amerikai szabadalmazott ezüst-érvokanalat,
12 db amerikai szabadalmazott ezüst-kávékanalat,
1 db amerikai szabadalmazott ezüst-levesmérőt,
1 db amerikai szabadalmazott ezüst-tejmérőt,
2 db amerikai szabadalmazott ezüst-tojás-kehelyt,
6 db angol Victoria-alsótalpat,
2 db fellüaszt kőt azzali gyertyatartót,
1 bészter,
1 db legfinomabb csokorhát.
44 db összesen csak frt 6.00.
A fenti összes 44 tárgy értéke 40 forintba került. És most csak frt 6.00 minimális áron kaphatók. — Az amerikai szabadalmazott ezüst teljesen fehérérű, mely az ezüst-szint 25 évig megtartja, amiért jótállást vállalnak. A legjobb bizonyíték, hogy ezen hirdetés
nem szédülésen
alapul, mely szerint ezennel nyilvánosan kötelezem magamat mindenkinek, atinek az áru meg nem felel, az összeget minden akadály nélkül visszatéríteni: és senki ne mulassza el ezen kedvező alkalmat, hogy ezen díszgarnitúrát meg-
nézze, mely
menyegző és alkalmi
ajándéknál minden jobb háztartás részére kiválóan alkalmas. Kapható csupán:
A. HIRSCHBERG'S
Hauptagentur d. vereinigten amer. Patent-Silber-waarenfabriken.
Wien, II., Neubrandstrasse 19/0 Telephon Nr. 7114.
Szállítás a vidékre utánvétellel vagy az összeg előleges be-
kötésével. Tisztító por hozzá 10 krajczár.
Csak a mellékelt végjeggyel valódi (egyszerű) áru.
Kivonat az ellenőrző listából.
Küldeményt megkaptam s meg vagyok elégedve: kérek még egy küldeményt 6 frt 60 krajczár.
Kolozsvár, **Báró Bánffy**.
A küldeményt megkaptam s azzal meg vagyok elégedve.
Léid. 1898. szept. 1. **O. Ghotak-Gudenus gróf.**
A készlet leg-
jobb megkezdésével kaptam; kérek még egy nagyobb küldeményt. Budapest, II., Fő-utca 7.
Dr. Falkner Alajos, es. és kir. katonai orvos.

Az uri közönségnek
legjobban ajánlom
ruhabérlési rendszeremet
Deutsch F. Károly, Andrassy-ut 1.

Bel- és külföldi
híres gyártmányu zongorák, pianinók és harmóniumok
legdusabb választékban a Zenepalotában

STERNBERG ARMIN és TESTVÉRE
cs. és kir. udvari szállítók.
Zongora-termek
Kossuth Lajos-utca 22. szám a.
(Károly-körút sarkán). Zenepalota.
Nagy kölcsönző intézet,
Zongorahangolási és karbantartási évi bérletek a fővárosban. Egyszeri hangolás 2 frt. Javítások pontosan teljesíttetnek.